

Jill Santopolo

Het licht dat we verloren

Vertaald door
Bart Gravendaal

2017 Prometheus Amsterdam

Proloog

We kennen elkaar al bijna ons halve leven.

Ik heb je zien glimlachen, vol zelfvertrouwen, gelukkig.

Ik heb je gebroken gezien, gewond, verloren.

Maar ik heb je nog nooit zo gezien.

Jij leerde me schoonheid te zoeken. In duisternis, in vernietiging, vond jij altijd licht.

Ik weet niet welke schoonheid ik hier zal vinden, welk licht. Maar ik zal het proberen. Voor jou. Omdat ik weet dat je het ook voor mij zou doen.

Er zat zo veel schoonheid in ons leven samen.

Misschien moet ik daar beginnen.

I

Soms lijkt het of een voorwerp getuige is geweest van geschiedenis. Ik stelde me altijd voor dat de tafel waaraan we zaten tijdens Kramers Shakespeare-seminar in ons afstudeerjaar zo oud was als Columbia University zelf – dat hij al sinds 1754 in dat lokaal had gestaan, de randen glad gesleten door generaties studenten zoals wij, wat natuurlijk niet kon, maar zo stelde ik het mij voor. Studenten die daar hadden gezeten tijdens de Amerikaanse Revolutie, de Burgeroorlog, beide Wereldoorlogen, Korea, Vietnam, de Perzische Golf.

Gek genoeg denk ik niet dat als je me zou vragen wie er nog meer waren die dag, ik het je zou kunnen vertellen. Ik kon me hun gezichten vroeger zo helder voor de geest halen, maar dertien jaar later herinner ik me alleen jou en meneer Kramer. Ik herinner me niet eens de naam van de aio die te laat de lesruimte kwam binnenrennen. Nog later dan jij zelfs.

Kramer had net de presentielijst opgelezen toen je de deur openduwde. Je glimlachte naar me waarbij het kuiltje in je wang heel even verscheen terwijl je je honkbalpet afnam en in je achterzak stak. Je blik viel op de lege stoel naast me en even later jij ook.

‘En u bent?’ vroeg Kramer, terwijl je een blocnote en pen uit je rugtas pakte.

‘Gabe,’ zei je. ‘Gabriel Samson.’

Kramer keek op het papier dat voor hem lag. ‘Zullen we de rest van het semester proberen op tijd te komen, meneer Samson,’ zei hij. ‘De les begint om negen uur. Laten we eigenlijk maar proberen daar ruim op tijd van te maken.’

Je knikte en Kramer begon over thema’s uit *Julius Caesar*.

“Wij die de top bereikten zijn klaar om weer af te dalen,” las hij.

“Ook in het doen der mensen is een tij / En wie de vloed benut be-
reikt het heil; / Wie hem verzuimt blijft heel zijn levensreis / Door
klippen en ellende dobberen. / Op zulk een hoge zee zijn wij nu
vlot, / We moeten ons bedienen van de stroming / Of ondergaan.”
Ik neem aan dat jullie het allemaal hebben gelezen. Wie kan me
vertellen wat Brutus hier zegt over lotsbestemming en vrije wil?

Ik zal me die passage altijd blijven herinneren omdat ik me
sindsdien zo vaak heb afgevraagd of jij en ik waren voorbestemd
elkaar tijdens het Shakespeare-seminar van Kramer te ontmoeten.
Of het voorbeschikking was of een besluit dat ons al die jaren
heeft verbonden. Of een combinatie daarvan, terwijl we ons be-
dienden van de stroming.

Toen Kramer was uitgesproken bladerde een aantal mensen
door de tekst die voor hen lag. Jij haalde je vingers door je krullen
en ze sprongen weer op hun plaats.

‘Nou,’ zei je, en met mij keek de hele klas naar je.

Maar je kon je zin niet afmaken.

De aio wier naam ik me niet herinner kwam het lokaal binnen-
gestormd. ‘Neem me niet kwalijk dat ik te laat ben,’ zei ze. ‘Er is
een vliegtuig een van de Twin Towers in gevlogen. Het was op tv
toen ik net op het punt stond om te vertrekken.’

Niemand wist wat haar woorden betekenden; zelfs zij niet.

‘Was de piloot dronken?’ vroeg Kramer.

‘Ik weet het niet,’ zei de aio terwijl ze aan tafel plaatsnam. ‘Ik heb
gewacht, maar de nieuwslezers hadden geen idee wat er aan de
hand was. Ze zeiden dat het een propellervliegtuig was.’

Als dit zich nu had afgespeeld zouden onze telefoons allemaal
exploderen van het nieuws. Pingen van Twitter en Facebook en
pushnotificaties van *The New York Times*. Maar de communicatie
was nog niet à la minute en Shakespeare zou niet worden onder-
broken. We schudden het van ons af en Kramer ging verder over
Caesar. Terwijl ik aantekeningen maakte, keek ik naar hoe de vin-
gers van je rechterhand onbewust tegen de houtnerf van de tafel
in wreven. Ik krabbelde een tekeningetje van je duim met zijn ge-

rafelde nagel en gescheurde nagelriem. Ik heb het blocnote nog ergens – in een doos met ‘Meesterwerken uit de westerse literatuur’ en ‘Geschiedenis van de westerse beschaving’. Ik weet zeker dat het daartussen zit.

Ik zal nooit vergeten wat we zeiden toen we Philosophy Hall uit liepen; ook al was het in woorden niets bijzonders, het gesprek staat onlosmakelijk in mijn geheugen gegrift als onderdeel van die dag. We gingen tegelijkertijd de trap af. Niet precies tegelijkertijd, maar naast elkaar. De lucht was helder, de hemel blauw – en alles was veranderd. We wisten het alleen nog niet.

Overall om ons heen hoorde we de mensen door elkaar heen praten:

‘De Twin Towers zijn ingestort!’

‘Er is geen les vandaag!’

‘Ik wil bloed geven. Weet je waar ik bloed kan geven?’

Ik richtte me op jou. ‘Wat is er precies aan de hand?’

‘Ik woon op East Campus,’ zei je en je wees naar het studenten-huis. ‘Laten we het uitzoeken. Jij bent Lucy, toch? Waar woon je?’

‘Hogan,’ zei ik. ‘En Lucy, ja.’

‘Aangenaam, Lucy, ik ben Gabriel.’ Je stak je hand uit. Te midden van alles. Ik schudde hem en sloeg mijn ogen naar je op. Je kuiltje kwam terug. Je ogen waren blauw. Toen dacht ik voor het eerst: *Hij is mooi.*

We gingen naar je suite en keken tv met je kamergenoten Adam, Scott en Justin. We zagen lichamen die uit gebouwen doken, geblakerde hopen puin die rooksignalen de lucht in stuurden en de torens die in een spiraal instortten. De vernietiging verlamde ons. We starden naar de beelden, niet in staat de verhalen in overeenstemming te brengen met onze werkelijkheid. Het feit dat dit zich in onze stad afspeelde, 10 kilometer bij ons vandaan, dat dit mensen waren – mensen van vlees en bloed – was nog niet tot ons doorgedrongen. Althans niet tot mij. Het voelde zo ver weg.

Onze mobiele telefoons werkten niet. Je belde je moeder in Arizona met de telefoon van het studentenhuis om te zeggen dat je ongedeerd was. Ik heb mijn ouders in Connecticut gebeld en die wilden dat ik thuiskwam. Ze kenden iemand wiens dochter in het World Trade Center werkte en niemand had nog iets van haar gehoord. En iemand wiens neef een ontbijtafspraak had in Windows on the World in het WTC.

‘Buiten Manhattan is het veiliger,’ zei mijn vader. ‘Stel dat er antrax heerst? Of een ander soort infectieziekte door biologische oorlogvoering. Zenuwgas.’

Ik vertelde mijn vader dat de ondergrondse niet reed. De treinen waarschijnlijk ook niet.

‘Ik kom je wel halen,’ zei hij. ‘Ik pak meteen de auto.’

‘Maak je over mij geen zorgen,’ zei ik. ‘Ik ben bij vrienden. Met ons gaat het goed. Ik bel je later terug.’ Het voelde nog steeds onwettelijk.

‘Weet je,’ zei Scott nadat ik had opgehangen, ‘als ik een terroristische organisatie zou zijn, zou ik ons ook bombarderen.’

‘Wat krijgen we nou?’ zei Adam. Hij wachtte op bericht van zijn oom die bij de New Yorkse politie werkte.

‘Ik bedoel, theoretisch gezien...’ zei Scott, maar hij kon zijn zin niet afmaken.

‘Kop dicht,’ zei Justin. ‘Serieus, Scott. Verkeerd moment.’

‘Misschien moest ik maar eens gaan,’ zei ik toen tegen je. Ik kende je niet echt. Ik had je vrienden net pas ontmoet. ‘Mijn kamergenoten vragen zich waarschijnlijk af waar ik zit.’

‘Bel ze,’ zei je en je gaf me de telefoon terug. ‘Zeg dat je naar het dak van het Wien-studentenhuis gaat. Zeg dat ze daarnaartoe kunnen komen, als je wilt.’

‘Waar ga ik naartoe?’

‘Je gaat met mij mee,’ zei je en je ging met je vingers afwezig langs mijn vlecht. Het was een intiem gebaar, iets wat gebeurt als de grenzen van je persoonlijke ruimte zijn verdwenen. Alsof je van iemands bord eet zonder het te vragen. Plotseling voelde ik

me met je verbonden, alsof jouw hand op mijn haar meer was dan alleen maar doelloze nerveuze vingers.

Ik moest er jaren later aan denken, toen ik had besloten mijn haar te doneren en de kapper me mijn vlecht overhandigde, verpakt in plastic, nog donkerder bruin dan gewoonlijk. Je was toen een wereld van me verwijderd maar ik had toch het gevoel dat ik je verried, alsof ik onze band verbrak.

Maar toen, die dag, vlak nadat je mijn haar had aangeraakt, besefte je wat je had gedaan en liet je hand in je schoot vallen. Je glimlachte opnieuw naar me, maar deze keer bereikte hij je ogen niet.

Ik haalde mijn schouders op. ‘Oké,’ zei ik.

De wereld voelde aan alsof hij in scherven uiteenviel, alsof we door een verbrijzelde spiegel naar de gebroken plek binnenin waren gegaan, waar niets zinnig was, waar onze schilden waren afgelegd, onze muren afgebroken. Op die plek was er geen reden om nee te zeggen.

We namen de lift naar de elfde verdieping van het Wien en aan het eind van de gang trok je een raam open. ‘Iemand heeft me dit in het tweede jaar laten zien,’ zei je. ‘Het is het ongelofelijkste uitzicht over New York dat je ooit zult zien.’

We klommen door het raam het dak op en mijn adem stokte. Dikke rookwolken stegen op boven het zuidelijkste puntje van Manhattan. De lucht werd helemaal grijs, de stad was bedekt met as.

‘Mijn god,’ zei ik. De tranen sprongen me in de ogen. Ik stelde me voor wat er had gestaan. Zag de negatieve ruimte waar de torens hadden gestaan. Het drong eindelijk tot me door. ‘Er zaten mensen in die gebouwen.’

Je hand vond de mijne en hield hem vast.

Samen stonden we met de tranen op onze wangen te kijken naar de gevolgen van vernietiging, ik weet niet hoelang. Er moeten ook andere mensen bij zijn geweest, maar ik kan ze me niet herinneren. Alleen jou. En het beeld van die rook. Het staat in mijn geheugen gegrift.

‘En wat nu?’ fluisterde ik uiteindelijk. Toen ik het zag begreep ik de omvang van de aanslag. ‘Wat komt er hierna?’

Je keek me aan en onze ogen, nog nat van de tranen, verzonken in elkaar met een aantrekkingskracht die de wereld om ons heen buitensloot. Je hand gleed naar mijn middel en ik ging op mijn tenen staan om je lippen halverwege te ontmoeten. We drukten onze lichamen tegen elkaar, alsof dat ons zou beschermen tegen wat er misschien daarna zou gebeuren. Alsof de enige manier om veilig te zijn was door mijn lippen tegen de jouwe te houden. Zo voelde ik me toen jouw lichaam het mijne omsloot – veilig, om-

huld door de kracht en warmte van jouw armen. Je spieren trilden tegen mijn handen en ik begroef mijn vingers in je haar. Je wikkelde mijn vlecht rond je arm en trok, waardoor mijn hoofd naar achteren boog. Ik vergat de wereld om me heen. Op dat moment bestond alleen jij.

Ik heb me jarenlang schuldig gevoeld. Schuldig dat we voor het eerst hadden gekust toen de stad in brand stond, schuldig dat ik me in jou kon verliezen op dat moment. Maar ik begreep later dat we niet de enigen waren. Mensen vertelden me fluisterend dat ze die dag de liefde hadden bedreven. Dat ze een kind hadden verwekt. Dat ze zich hadden verloofd. Voor het eerst *ik hou van je* hadden gezegd. Dood heeft iets wat maakt dat mensen willen leven. Wij wilden leven die dag, en ik neem het ons niet kwalijk. Niet meer.

Toen we even op adem kwamen legde ik mijn hoofd tegen je borst. Het regelmatige kloppen van je hart stelde me gerust.

Stelde mijn hartslag jou gerust? En nog?